

Ammatillinen koulutus:

- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen rahoitusta **ei saa leikata** enää yhtään.
- Hankerahoitukset tulee siirtää perusrahoitukseen. ”Hankehumppa” saa riittää. Se on hyvä väline kehittämiseen ja uuden tuottamiseen, mutta sillä ei ole juurikaan jatkuvuutta.
- **Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen rahoitus** tulee saada samalle tasolle kuin perustutkintojen. Nyt on käynyt niin, että näitä joustavia tutkintoja koulutuksenjärjestäjät ovat reilusti vähentäneet niiden kannattamattomuuden vuoksi.
- **Mikäli oppivelvollisten ja jatkuvan haun opiskelijoiden rahoitusta tullaan eriyttämään, tulee huomioida resurssit myös ns. aikuisten koulutuksissa. Liian pienellä perusrahoituksella on mahdoton järjestää joustavaa ja työelämän tarpeisiin tuottavaa koulutusta aikuisille. (toisen asteen kehittämishanke)**
- Ammatillisessa koulutuksessa tulee huolehtia opettajien pätevyydestä ja osaamisen kehittämisestä. Opettajien työelämäjaksot tulisi ottaa laajasti käyttöön osaamisen kehittämisessä. Näin takaamme laadukkaan opetuksen ja työelämä saa osaavia tekijöitä (opettajarekisteri myös ammatilliseen koulutukseen).
- Opiskelijoille tulee taata hyvät perustaidot ammatilliseen koulutukseen tullessaan (lukutaito, laskutaito, yhteistyötaidot, digitaaritaidot)
- Perustaitojen harjaannuttamiseen riittävät resurssit.
- Ammatillisen koulutuksen kestoa ei tule lyhentää, mutta osaamisperusteisuutta tulee pystyä käyttämään joustavammin esim. aikuisopiskelijoiden kohdalla. Osaamisen tunnistamista ja tunnustamista tulee kehittää entistä paremmin toimivaksi.
- Jatko-opintokelpoisuutta ei saa vaarantaa.
- Ammatillisen koulutuksen opetusta tulee lisätä oppilaitoksille. Työelämä ei ole ollut kykeneväinen ottamaan opetuksesta sitä vastuuta, jota reformin myötä ajateltiin. Perustaidot tulee hankkia oppilaitoksessa ennen työpaikalle menoa.
- Ammatilliseen koulutukseen kokonaiset päivät oppimiseen nuorilla (resurssit). Aikuisten monimuotokoulutus on sitten eri asia.
- Työpaikalla tapahtuvaan koulutukseen tulee saada riittävä resurssi, jotta opettaja voi säännöllisesti ohjata opiskelijaa myös työpaikalla.
- Tarvitaan ketteryyttä, joustavuutta ja nopeaa reagoimista joustavilla tutkinnoilla työelämän tarpeisiin (esim. ammatti – ja erikoisammattitutkintojen hyödyntäminen aikuisopiskelijoiden osaamisen kehittämisessä).
- Samantasoisia tutkintoja (esim 2 x PT tai 2 x AT) tulee voida opiskella useampia, koska työelämän tarpeet yhteiskunnassa muuttuvat koko ajan.
- Ammatillisessa koulutuksessa tulee huomioida aikuisten oppimisen erilaisuus. Oppiminen ja ohjaus vaatii kohtaamista eli puhdasta resurssia opetukseen ja ohjaukseen. Mutta myös toisaalta joustavia oppimisen mahdollisuuksia työelämän ohessa. Nämä toteutuvat riittävällä rahoituksella.
- Ammatillisessa koulutuksessa kohdataan yhä enemmän myös haasteellisia aikuisopiskelijoita kuten esim. pitkäaikaistyöttömät ja niitä, joiden koulutustaso on alhainen ja sitä kautta perustaidot puutteelliset. Tarvitaan resurssia heidän ohjaukseensa ja opettamiseen sekä perustaitojen lisäämiseen, jotta saadaan heidät työelämään.
- Ammatillinen reformi tulisi arvioida perusteellisesti, samoin tutkintotoimikuntien vaihtaminen työelämätoimikuntiin. Onko tämä ollut oikea ratkaisu?

- TUVA-koulutus (tutkintoon valmentava koulutus) – tätä tulee lisätä erityisesti ammatillisessa koulutuksessa. Paikkoja on liian vähän, ryhmät suuria ja opiskelijat haasteellisia. Oppivelvollisille tulee olla järjellinen paikka, jos ammatillinen koulutus on vielä täysin mahdollon. Kehittäisimme myös ammatillisiin oppilaitoksiin työpajatoimintaa, johon TUVA:sta voisi mennä oikeista töitä harjoittelemaan. Nämä onnistuvat vain ohjaamalla lisää rahaa ammatillisen koulutuksen järjestäjille.
- Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden osaaminen löytyy ammatillisista oppilaitoksista – hyödynnetään sitä, esim. kun JOTPA kehittää tätä toimintaa.
- Oppivelvollisuutta tulee tarkastella ja pohtia, mitä parannuksia siihen tulee tehdä.
- Yhteiset opinnot (=YTO:t) tulee ottaa huomioon ammattilähtöisesti.
- Vaativan erityisen tuen paikkoja tulee lisätä niin, että jokaiselle ko. opiskelijalla pystytään takaamaan opiskelupaikka, joka olisi mahdollisimman lähellä kotipaikkakuntaa.

Maahanmuuttajien koulutukset, kotoutuminen, työllistymisen edistäminen:

- **S2-kielen opettamiseen tarvitaan riittävä resurssi.** Kotoutumiskoulutuksen aika ei ole riittävä. Ammatillisissa tutkinnoissa aika ei riitä riittävään suomen kielen taidon hankkimiseen.
- **Kotoutumiskoulutusten kilpailutukset tulee lakkauttaa** ja vihdoin panostaa laatuun. Suomessa pitkän linjan ammatilliset oppilaitokset ovat tässä edelläkävijöitä. Heiltä löytyvät pätevät opettajat, hyvät oppimisympäristöt, ohjaus ja erityinen tuki sekä muut fasilitteetit.
- Kotoutumisen siirto kuntien vastuulle tulee ottaa tarkkaan syyniin. Yhteistyö jo olemassa olevien verkostojen kanssa tulee mahdollistaa (oppilaitokset).
- Ammatillisessa tutkintotavoitteisessa koulutuksessa tulee taata riittävä määrä suomen kielen opetusta maahanmuuttajille. Myös ohjauksen määrä maahanmuuttajien kouluttamisessa kasvaa. Nämä tulisi huomioida myös rahoituksessa.
- Opintososiaaliset edut tulee huomioida siten, että maahanmuuttaja pystyy opiskelemaan sekä tutkinnon että saavuttamaan opinnoissa riittävän suomen kielen tason (työllistyminen paranee)
- Huolehditaan jo Suomessa olevien maahanmuuttajien osaamisen (kielitaito ja ammatillinen osaaminen) kuntoon
- Huomioidaan työperäisen maahanmuuton kautta tulleiden henkilöiden kielitaidon hankkiminen. Työelämän tulee sitoutua hakemaan työntekijälleen kielikoulutusta (vrt. kulttuurinen kotoutuminen ja osallisuuden vahvistaminen)
- Oppisopimuskoulutuksessa tulee myös huomioida mahdollisuus OPVA (opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot) – opintoihin ja sitä kautta S2-opetukseen.
- Maahanmuuttajien oleskeluluvan myöntämiseen vaaditaan ripeyttä, jotta kotoutuminen pääsee mahdollisimman nopeasti alkamaan.
- Maahanmuuttajien perustaidot tulee turvata ja saada kuntoon.

Vapaa sivistystyö / kansalaisopistot:

- Vapaaseen sivistystyöhön kaavailut **leikkaukset tulee perua** välittömästi. Kansalaisopistot ovat useille pienillä paikkakunnilla ainut mahdollisuus harrastaa tai opiskella jotain.
- Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa opiskelee kaiken ikäisiä laajalla rintamalla vauvasta vaariin. Tämä kokonaisuus tulee huomioida rahoituksessa.
- Vapaan sivistystyön organisaatioita tulisi hyödyntää laajalla rintamalla kuntien hyvinvoinnin ja terveyden asioissa.

- Vapaan sivistystyön ja erityisesti kansalaisopistojen toiminta on kustannustehokasta ja ennaltaehkäisevää kansalaisille. Siksi siihen tulee panostaa.
- Kansalaisopistot tulee säilyttää matalan kynnyksen oppilaitosmuotona.
- Yhteistyötä sote-puolelle olisi tärkeä lisätä.
- Vapaassa sivistystyössä voidaan hyvin huomioida kuntien ikääntyvä väestö ja heidän toiminnalliset tarpeensa. Kansalaisopistot tuottavat ketterästi toimintaa kaikenikäiselle väestölle ja tuovat ne lähelle ihmistä.
- Kansalaisopistoissa voidaan hyvin tarjota esim. ikääntyville eläköitymisvalmennuksia, muistisairaille ja omaisille kohtaamispaikkaa sekä toimintaa yksinäisille ikääntyneille.
- Kansalaisopistoissa tulee huomioida myös ns. harrastus- ja sivistystoiminta, joka tuo ihmisille lisää hyvinvointia (kansanterveyden näkökulma).
- Kansalaisopistoissa käyttöön otettu osaamisperusteisuus ja opintojen pisteytys ja vieminen KOSKI-järjestelmään tulee tehdä hallitusti. Kaikkia opintoja ei ole syytä pisteyttää (vrt. harrastustoiminta). Opettajille tulee antaa riittävä resurssi työn toteuttamiseen.
- Opettajille tulee taata riittävä resurssi kaikkeen työhön, mitä työtehtäviin kuuluu.
- Huolehditaan asianmukaisesti vapaassa sivistystyössä opettajien pedagoginen osaaminen ja pätevyudet.

Muuta huomioitavaa kansalaisopistoissa:

- Kansalaisopistot ketjuttavat tuntiopettajia vuodesta toiseen määräaikaisilla työsopimuksilla, vaikka osalla opettajista työtä riittää vuodesta toiseen yli 16h/ vko.
  - ➔ Tämä ei ole kestävä pohja laadukkaalle toiminnalle ja opetukselle.
  - ➔ Toistaiseksi voimassa oleva työsopimus sitouttaa opettajan ja lisää opettajan työhyvinvointia.
  - ➔ Toiveena kunnille ja yksityisille opistoille yhteneväinen käytäntö kansalaisopistojen tuntiopettajien käytöstä työsopimusten suhteen -> toistaiseksi voimassa oleva työsopimus, iso EI määräaikaisuuden ketjuttamiselle.

Yleistä:

- Tutkinnon suorittamisesta tulisi olla työelämässä palkkahyötyä.
- Työelämän pitäisi oppia tunnistamaan ja tunnustamaan myös tutkinnon osista hankittu osaaminen
- TE-palveluja tulee ohjeistaa paremmin ammatillisen koulutuksen asioista.
- Ammatillisen koulutuksen erilaiset kirjaamiset tulee ottaa tarkasteluun. Kuinka paljon ja mitä ne hyödyttävät.
- Opettajille tulee taata työrauha.
- Opiskelijoiden ryhmäkoko inhimillisemmäksi. Pienemmissä ryhmissä opitaan aina paremmin.
- JOTPA – työllistävät paljon, koska haetaan erikseen. JOTPA-rahoituksella toimivia koulutuksia ja moduuleita tulee tarkastella ja arvioida toimivuutta.

Kiitos, kun jaksoit lukea 😊 Nostetaan ammatillinen koulutus / aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö arvoiselleen tasolle. Suomi tarvitsee osaajia nyt ja tulevaisuudessa!